

NYHEDSBREV

Nr. 4 – 2020

I Canada er mange kødkvægsracer sorte – og ligner Angus

Af Mogens Stendal

Mail: mogens.stendal@outlook.dk

Jeg besøgte i begyndelsen af november 2019 Farmfair International 2019 i Edmonton i den vestlige stat Alberta i Canada. Et kæmpe dyrskue for kødkvæg, hvor jeg repræsenterede Charolaisavler Laurits Gellert fra Mors, hvis ko, Judee, var blevet Miss World 2018 og nu skulle hædres for denne titel.

Det skete skam også – der var hæder og ære til både Laurits Gellert og Judee, se *Dansk Kødkvægs nyhedsbrev nr. 17, 2019*.

Et familieforetagende

At udstille på Farmfair er et familieanliggende. Hele familien, ofte tre generationer, er med i udstillingshallerne. Hertil kommer et antal medhjælpere. Der er aktivitet omkring dyrene næsten døgnet rundt. Hårtørrerne blæser uafbrudt, og der er godt gang i klippemaskinerne. Indholdet fra adskillige dåser bliver sprayet ud over dyrenes veltrimmede pels, klove med mere. Og på udstillerens stand, hvor folk holder til, drøner musikken højlydt ud af ghettoasteren dagen lang.

Der er gang i stalden døgnet rundt

I de højloftede stalde/haller kører et utal af ventilatorer døgnet rundt i højeste gear. Derfor bliver du hele tiden mødt af en vind, som var det nærmest en stiv kuling. Men det er en kendsgerning, at med den kraftige og vedvarende luftcirkulation bliver dyrene ikke ramt af lungebetændelse, selv efter en lille uges tid på udstillingen. Det sørger den friske luft fra de mange ventilatorer for.

Udstillerne har mange hjælpere med. De arbejder hårdt, og de hygger sig Foto: Mogens Stendal

Fine staldforhold. Dog var der ikke indlagt vand, så dyrene selv kunne drikke, sådan som vi normalt ser det herhjemme. Den enkelte udstiller skulle også selv have foder med til de fem-syv dage, de var på udstillingen. En udstiller, jeg talte med, så dette som en fordel, for så fik dyrene præcist samme foder, som de var vant til derhjemme. Når man udstiller, er det for at vinde, og så er der ikke plads til selv små fejltrin. Enhver detalje skal optimeres.

Langt hår på haleroden

Næsten alle dyr var naturligt pollede. Det gjaldt alle racer. Uanset race fandt jeg, at dyrene ikke var så højtstillede, som vi ser dem af samme race herhjemme. Der var dog en god længde i dyrene, med en veludviklet muskulatur og god dybde i midtstykket.

Ved klargøring af dyrene har canadierne et for os pudsigt princip. Dyret bliver klippet og trimmet efter alle kunstens regler; men hårene oven på haleroden bliver ikke klippet. Næh, her skal hårene være lange, og de bliver redt opad, for så ved hjælp af spray og klister at stå strittende – lige i vejret. Hvorfor gør I det, spurgte jeg en udstiller. Jo, det er for give indtryk af en mere fir-kantet bagpart... Nå, ja, men sådan gør de altså derover. Sådan gør alle racer, og det gør de også i USA. Kommer det så også til os en dag? Tjah – hvem ved?

Bedømmelse med mange champions

For hver race bliver hunddyrene bedømt først, startende med de mindste kvier. Inden for hver kategori af udstillede dyr udpeger dommeren en Champion og en Reserve Champion for til sidst at udpege de endelige vindere af hundyr henholdsvis tyre: Grand Champion og Reserve Grand Champion. Så der er rigtig mange dyr, der får et banner med fra bedømmelsen.

Flinke udstillere

De fleste udstillerne var imødekommende og ville gerne snakke, også med en udlænding som mig. På et tidspunkt ville jeg tage et nærbillede af en ung pige, der var i gang med at trimme hårene på bagbenet af en kvie. Pigen ville gerne fotograferes, mens hun arbejdede, men på den anden side af dyret var chefen i gang: "Kan du ikke se, vi har travlt?" Jo, det kunne jeg jo godt, så jeg forlod en skuffet ung pige – uden det planlagte billede.

Men udstillerne var glade for mit "besøg", og næsten alle sagde, og tit mere end én gang: *Thanks for coming* – tak, fordi du kom til vores Farmfair International.

Der er travlhed i staldene, hele dagen. Bemærk ventilatorerne over dyrene. Foto: Mogens Stendal

Mange udstillere havde en farvestrålende brochure liggende på standen, hvor de fortalte om og reklamerede for deres besætning og gode avlsdyr til salg.

Mange af de besætninger, der udstiller, afholder hvert år på en bestemt dag i efteråret eller en af vintermånederne en auktion, hvor de typisk sælger årstyre, måske op til 100 stk. Nogle gange også hundyr. Der er tilsyneladende et stort marked for gode foldtyre til kommercielle kødkvæg-producenter.

Charolaisavler med stor succes på Farmfair – ikke mindst økonomisk

Af Mogens Stendal

Mail: mogens.stendal@outlook.dk

Jeg var jo på Farmfair i et Charolais ærinde, så jeg fulgte især denne race tæt – før, under og efter bedømmelsen. Det var ganske interessant. En enkelt udstiller løb med det meste. Både hvad angik bedømmelsen og ikke mindst økonomisk var Farmfair en givtig forretning for *Prairie Cove Charolais*.

Der er tilmeldt 98 katalognumre af Charolais, og næsten alle er mødt. En absolut pæn fremstilling. Der er dyr ikke alene fra Alberta, men også fra nabostaterne. I store trailere transporterer udstillerne selv dyrene til skuet, og nogle er op til ti timer undervejs, hver vej.

Avlsbesætningen *Prairie Cove Charolais* er den store vinder

Jeg får en lang snak med Tim Bullick, hvis søn, Tyler, og svigerdatter, Justine, er tredje generation som ejere af den fornemme avlsbesætning *Prairie Cove Charolais*. Afslappet og med stor indsigt svarer Tim beredvilligt på alle spørgsmål og fortæller om besætningens resultater på skuet:

- Den 34 måneder gamle kvie, BRCH Berkley Ann 8507 PLD ET, blev suveræn Grand Champion
- To kviekalve blev i en speciel konkurrence *Bedste Par*. Dette udløste en pengepræmie på – hold godt fast – på 51.000 kr. (CA\$ 10.000)
- Den 10 måneder gamle tyrekalf, PCC Brewitt 929G, vandt titlen *Bull Calf Futurity 2019*, hvilket betød, at kalven, som vinder af denne specielle konkurrence, på forhånd var solgt til den canadiske Charolaisforening for – hold nu fast

i stolen med begge hænder: Solgt for CA\$ 50.000 eller 255.000 kr. (se nedenfor).

Hold da op, en indbringende dag for Prairie Cove Charolais.

I ugen op til Farmfair International i Edmonton blev Royal Agricultural Winter Fair (RAWF) afviklet i Toronto i den modsatte side af Canada. Her udstillede Prairie Cove Charolais tre kvier. To blev nummer to i deres hold. Den tredje vandt det hele og blev Grand Champion for hunddyrene.

Også til RAWF transporterer man selv dyrene frem og tilbage, selv om man bor helt ude vestpå. Hver vej tager det fire dage, da såvel folk som fæ skal leve op til gældende køre-hvile-tids-bestemmelser. Men hver vej betyder det 40 timer på landevejen for at køre de 3.500 km – og så er der nogen herhjemme, der piber, når dyrene skal helt til Herning for at deltage i Landsskuet.

Prairie Cove Charolais har 250 hektar jord og omkring 40 renracede Charolaiskøer. Det er en udpræget avlsbesætning, hvor man helhjertet satser på nogle få af de allerbedste køer som donorer, og som så regelmæssigt bliver skyllet. Hvert år får de cirka 80 kalve efter ægtransplantation. Fra bedriften bliver der solgt mange avlsdyr. Prairie Cove solgte halvdelen i besætningens dyreste tyr i 2019 for 385.000 kr. – sådan!

Bull Calf Futurity – tyrekalv for fremtiden

Den canadiske Charolaisforening afvikler hvert år på Farmfair et koncept, som er med til at fastholde og udbygge avlernes interesse omkring avlsarbejdet og om at udstille.

Bull Calf Futurity går ud på følgende:

- En avler kan tilmelde en eller flere tyrekalve til konceptet. En tilmelding koster CA\$ 500 (godt 2.500 kr.)
- Enhver interesseret kan for CA\$ 1.000 (5.100 kr.) købe "en billet", der giver "adgang" til det videre forløb
- Med billetten i hånden har hver investor én stemme, når årets fremtidstyr skal udpeges. Hver investor får desuden 10 portioner sæd af vindertyren
- I år var der 38 investorer, og der var tilmeldt 20 tyre. Det vil sige, at der var indgået i alt CA\$ 48.000 til raceforeningen (245.000 kr.) ved salg af "billetter" og tilmeldte tyre
- De tilmeldte tyre bliver inddelt i fire hold af fem tyre. Hver investor afleverer et papir, hvor

vedkommende har rangeret hvert hold. Investorenes placering bliver regnet sammen. Nummer 1 og 2 i hvert hold går til finalen, hvor der i år var otte tyre. Et panel på fire dommere, hvis navne er hemmeligholdt til det sidste, rangerer hver især de tre bedste blandt de otte, som investorerne havde valgt. Resultaterne bliver lagt sammen, og spændingen om vinderen er udløst. Bull Calf Futurity blev PCC Brewitt 929G

- Den canadiske Charolaisforening har på forhånd købt vindertyren. Prisen er CA\$ 50.000 (255.000 kr.) til ejeren, som samtidig beholder 25 pct. af sædrettighederne
- På en auktion en måned efter Farmfair International solgte raceforeningen tyren og 75 pct. af sædrettighederne. Alt over en salgspris på CA\$ 5.000 (25.500 kr.) ville være en fortjeneste til foreningen. Ved denne auktion i december 2019 blev årets vindertyr, PCC Brewitt 929G, solgt for CA\$ 20.000 (102.000 kr.). Der blev altså et pænt overskud til Charolaisforeningen.

PCC Brewitt, tyrekalven, der blev kåret som fremtidens tyr, Bull Calf Futurity 2019. Det indbragte opdrætteren den nette salgspris af 255.000 kr. + nogle sædrettigheder. Foto: Farmfair International

Kun Charolais har et koncept med Bull Calf Futurity – fremtidstyre. Andre racer er vist lidt misundelige og ville nok gerne have haft noget lignende kørende.

Angus er to "racer" i Canada

Af Mogens Stendal

Mail: mogens.stendal@outlook.dk

Herhjemme er røde og sorte Angus'er "ligeværdige", og på dyrskuerne bliver de bedømt under ét i de samme hold. Sådan er det ikke i Canada. Jeg var på forhånd ikke klar over, at røde og sorte Angus'er bliver bedømt i hvert sit hold og tilmed af to forskellige dommere. Altså, som om de er to helt forskellige racer. Det betyder også, at der til Interbreed deltager såvel en sort som en rød Angus.

Angus er verdens mest udbredte kødkvægsrace. Også den mest udbredte i Canada. Der er klart flest af de sorte – Black Angus.

Black Angus er det helt store hit

Flere andre kødkvægsracer har gennem årene i stort omfang introduceret gener fra den sorte Angus i deres aktuelle race. Dels fordi oksekødsektoren foretrækker sorte dyr, og dels for at få pollede dyr og dermed slippe for at afhorne.

På Farmfair International 2019 var der pæne, store udstillinger af Limousine, Gelbvieh, Maine Anjou og Simmental samt visse andre racer. Men langt hovedparten af dyrene i disse racer havde ikke den farve og aftegning, som vi kender herhjemme. De var sorte. Jeg tænkte umiddelbart – jamen, det her er da en Angus. Mange var kul-sorter som Angus og havde ofte det lille, trekantede Angus-hoved med de karakteristiske, strittende ører. Jeg så ikke en eneste Simmental med den farvetegning, vi kender herhjemme, og kun et fåtal af de udstillede Limousine, Gelbvieh og Maine Anjou var gullige eller rødlige. De fleste var sorte.

Jamen, de sorte dyr er skam renrace, bedyrede udstillerne. De er ikke fuldblods, men de er renrace – *they are pure bred*. Ved planer om eventuel import af genetik fra disse sorte racer i Canada, ville jeg nok stikke fingeren i jorden to gange, inden jeg købte sæd eller embryoner. Indtil videre er en sort Simmental eller Limousine

ikke velset herhjemme. I hvert fald ikke på det dyrskue – eller hvad?

Interbreed – Alberta Supreme, vildt spændende shownummer med store præmier

Lørdag eftermiddag, blot to timer før den store Supreme Champion finale (Interbreed), fik jeg en længere snak med en ung avler af Black Angus, Justin Morrison, Brooking Angus Ranch, fra nabostaten Saskatchewan. Han bor langt ude – *in the middle of nowhere*, som han siger. Havde det været herhjemme, ville vi have sagt, at han bor derude, hvor kragerne vender. Der er langt til såvel naboer som bare mindre byer.

Justin blev selvstændig på Brooking Ranch i 2012. Han har cirka 1.200 hektar til afgræsning samt fremstilling af vinterfoder, ensilage og hø til besætningen på 200 Black Angus køer plus opdræt.

På den store udstilling af Black Angus på Farmfair fik Justin Morrison Grand Champion for såvel hundyr (ko medkalv) som tyre. Det er ikke hver dag, at samme udstiller løber med begge Grand Champion-titler. Og de tre vinderdyr var de eneste, han havde med på udstillingen.

Lørdag aften bliver interbreed konkurrencen afviklet i en af de store haller i det mega-store udstillingskompleks. I hallen er der siddepladser til flere tusinde mennesker. Det er et sandt tilløbsstykke.

I alt 18 hundyr og 15 tyre deltager. Foruden Grand Champions fra Farmfair er tilsvarende Grand Champions fra andre nyligt afholdte skuer i området inviteret til at deltage i den store interbreed finale. Følgende racer er repræsenteret: Black Angus, Charolais, Gelbvieh, Hereford, Limousine, "All Other Breeds", Red Angus, Short-horn, Simmental og Speckle Park (amerikansk race, udviklet i Canada).

Finalen bliver indledt med, at en ung pige synger den canadiske nationalsang, O Canada, uden musikledsagelse. Flot start.

Så starter det hele ellers. Først hunddyrene. De kommer ind i katalognummerorden, der er god afstand mellem dyrene. Enkeltvis bliver dyrene præsenteret, mens de gør deres entré, badet i kraftigt spotlys. Det er som ved præsentation af store sportsstjerner herhjemme, tænker jeg. For eksempel når bokseren Mikkel Kessler gør/gjorde sin entré til en VM-titelkamp.

Der er fem dommere. De går hver især hvert enkelt dyr efter i sømmene. Gør sig sine notater. Til sidst stikker de hovederne sammen og bliver enige om top-fem, de fem katalognumre, der går videre til den endelige finale. Deres valg bliver annonceret. I dag er der tre Black Angus, en Red Angus og en (sort) Simmental i top-fem. Alle hundyr forlader nu manegen, og tyrene kommer ind: Her går to Black Angus, to Limousine (en rødgul og en sort) samt en sort Simmental videre til finalen.

Hunddyrene kommer igen ind i manegen. De ikke-placerede finalister af begge køn trækker over til hver sin langside. De to gange top-fem finalister står i to rækker på langs af manegen. For publikum står resultatet fortsat fuldstændig hen i det uvisse. Og det selvom dommerne allerede har besluttet sig for vinderen, da de vælger de fem finalister.

Du mærker spændingen. Det er som om hele hallen sitrer. En af dommerne har fået til opgave at afsløre vinderen – først Supreme Champion for hundyr. Senere har en anden dommer tilsvarende fået opgaven for tyrene.

Afgørelsen udløser et sus

Der er store penge på spil. Og æren, naturligvis. De to vindere får som præmie hver en splinterny stor RAM 4X4 truck. I teorien kunne min nye Angus-ven, Justin Morrison, komme til at køre hjem med to nye trucks, da begge hans Grand Champions er i top-fem. Det sker dog ikke.

Vi er fortsat i gang med hunddyrene. Vi er tæt på den endelige afgørelse. Den pågældende dommer går en runde blandt kandidaterne i top-fem. Spotlyset følger og fokuserer på dommeren. Indimellem stopper hun op. Er dette mon vinderen? Næh – hun fortsætter. Spændingen er i den grad intakt. Hvad er nu det? Dommeren vender tilbage til dyr, hun allerede er gået forbi. Stadig ingen afgørelse.

Du kan næsten høre en knappenål falde ned i høvlspånerne, da dommeren pludseligt smækker hånden på bagparten af Justin Morrisons ko: *Brooking Countess 7707* og hendes 10 måneder gamle kalv er Supreme Champion. Du hører et jubelbrøl fra Justin og hans team. Hvilken forløsning!

Seancen gentager sig for tyrene. Her er det den rødgyldige Limousine, *Greenwood Electric Impact ET*, hvis bagpart modtager dommerens befriende

klask. Teamet omkring vindertyren er også i ekstase.

Klask fra dommeren: Angus-koen er Supreme Champion – vinder af Interbreed. Foto: Farmfair International

Straks efter de to afgørelser lister jeg ned i manegen og lykønsker Justin Morrison. Han er naturligvis glad, men også lidt rørt. Han mener, at præmien – trucken – har en værdi af godt 250.000 kr.

Justin har endnu ikke haft ro eller tid til at ringe hjem til Brooking Angus Ranch, hvor fru Tawnie og tre små poder spændt venter på et opkald.

Lørdag aften, Farmfair er forbi, og dyrene kan tage hjem. Men det sneede vildt meget, og temperaturen drattede til under minus 20 °C. En planlagt tur med besætningsbesøg for udenlandske gæster om søndagen måtte desværre aflyses. Foto: Mogens Stendal

To uger efter Farmfair er der Canadian Western Agribition 2019 i Saskatchewan. Her gentager både Angus-koen *Brooking Countess 7707* og Limousine-tyren *Greenwood Electric Impact ET* succes'en fra Farmfair. Begge bliver igen Supreme Champion.

På en auktion på udstillingen bliver Limousine-tyren solgt for et rekordbeløb på CA\$ 62.000 eller

cirka 316.000 kr., idet sælger beholder alle sædrettigheder.

Præmien på Agribition er ikke en truck, men "blot" en check på CA\$ 10.000 eller cirka 51.000 kr. Alle avlere er dog enige om, at der er mere prestige i at vinde på Agribition, da det er et større skue end Farmfair.

Supreme Champion, hundy 2019: Anguskoen Brooking Countess 7707. Foto: Mogens Stendal

Supreme Champion, handyr 2019: Limousinetyren Greenwood Electric Impact ET. Foto: Mogens Stendal